

به نام خدا

بررسی رابطه میان ریسک نقدینگی و پایداری سود در بانک ملی ایران

مهدی حسین پور: کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه آزاد نور

چکیده:

هدف از این پژوهش، بررسی رابطه میان ریسک نقدینگی و پایداری سود در بانک ملی ایران می باشد. در همین راستا برای تبیین ارتباط بین ریسک نقدینگی و پایداری سود در بانک ملی ایران، فرضیاتی تدوین شد بدین منظور، داده های مربوط در یک دوره زمانی ۹ ساله از ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۰ برای آزمون فرضیه های تحقیق جمع آوری گردید. در این تحقیق اثر متغیرهای مختلف پایداری سود و ریسک نقدینگی مورد مطالعه قرار داده ایم. و از الگوی رگرسیونی داده های ترکیبی برای آزمون فرضیه ها استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد که بین متغیرهای مستقل تحقیق و متغیر وابسته اگرچه رابطه وجود دارد ولی این رابطه به صورت منفی و معنادار می باشد. به طور کلی از نتایج حاصل از فرضیه ها می توان دریافت که در بانک ها ریسک نقدینگی تاثیر معکوس بر کیفیت سود دارد.

واژگان کلیدی:

ریسک نقدینگی، پایداری سود

سابقه ریسک در صنعت بانکداری به اندازه فعالیت این صنعت قدمت دارد و علی رغم ایجاد تنوع در خدمات و نوآوری در بانکداری، ریسکها نه تنها کاهش نداشته بلکه افزایش نیز یافته است زیرا گسترش فعالیتهای بانکی از جمله ایجاد بانکداری الکترونیک، ورود به حوزه های بانکداری بین المللی و بروز بحران های مالی، ریسک هایی جدید را به همراه داشته است. وجود عواملی متعدد از جمله بین المللی بودن فعالیت بانکها، افزایش فعالیت و نوآوری در صنعت بانکداری، ایجاد بحرانهای مالی و ورشکستگی، عدم توانایی وام گیرندگان در بازپرداخت بدهی و پیچیده شدن معادلات و روابط اقتصادی ناشی از جهانی شدن از دیرباز تا کنون سبب شده که پدیده ریسک همواره به عنوان یک تهدید، فعالیت بانکها را تحت تهدید جدی قرار دهد. از جمله این عوامل می توان به احتمال عدم وصول وامها در سررسیدهای مقرر، در معرض آسیب قرار گرفتن داراییها، ریسک مالی و افزایش زیان ناشی از ترکیب نامناسب ترانزنامه اشاره کرد. لزوم توجه به مدیریت ریسک در صنعت بانکداری هنگامی بارزتر می گردد که عوامل درون و برون سازمانی از جمله مدیران، سهامداران، سپرده گذاران، نهادهای دولتی و نهادهای بین المللی مانند کمیته بازل به این مهم توجه ای ویژه دارند.

- بیان مسئله

با توجه به تغییرات مداوم در عوامل محیطی و سیستم های اقتصادی، هر روز ریسک های متفاوتی به ساختار مالی مؤسسات مختلف اثر می گذارد. مؤسسات مختلف از جمله شرکت های صنعتی، تولیدی و خدماتی، مؤسسات پولی و مالی و حتی دولت ها با توجه به حوزه عملکرد خود، با ریسک های خاص مواجه می شوند. ریسک در یک معنای عام عبارت است از تغییرات قیمت که این قیمت خود شامل نرخ های ارز، نرخ های سود، نرخ های کالا و نرخ های بازدهی سهام می باشد. در هر حال، تغییر این متغیرها به علت تغییر در بسیاری از عوامل

است که هر یک به عنوان سطوح مختلف ریسک وارد می شوند. ریسک نقدینگی و ریسک اعتباری دو فاکتور مهم برای بقای بانک هستند. واژه ریسک در فرهنگ لانگمن چنین تعریف شده است: “ریسک عبارت از احتمال وقوع چیزی بد یا نامطلوب و یا احتمال وقوع خطر است.” از دیدگاه بانکداری: “ریسک از نظر یک بانکدار به معنی عدم قطعیت در رابطه با یک اتفاق می باشد” (روزی، ۱۹۹۹، ص ۱۷۰).

بر این اساس ممکن است برای مثال سئوالات زیر برای بانکدار مطرح شود:

آیا مشتری وام خود را تجدید خواهد کرد؟

آیا سپرده‌ها در ماه آینده رشد خواهد کرد؟

آیا ارزش سهام و درآمد بانک افزایش خواهد یافت؟

بر اساس تقسیم بندی کمیته بال (فعال ترین نهاد بین المللی نظارت بانکی، کمیته بال نام دارد. از مهمترین اقدامات کمیته بال تهیه و انتشار اصول پایه در نظارت بانکی کارآ و موثر و همچنین مقررات مربوط به کفایت سرمایه است) ریسک در بانک شامل موارد ذیل می باشد.

(۱) ریسک اعتباری

(۲) ریسک بازار

(۳) ریسک عملیاتی

بر اساس نظریه سینکی ریسک بانک و مدیریت آن بر سه ریسک زیر متمرکز است:

(۱) ریسک اعتباری

(۲) ریسک نرخ بهره

۳) ریسک نقدینگی

این ریسکها به ترتیب از تغییرات غیرمنتظره در زمینه توانایی وام گیرندگان در بازپرداخت تعهدات خود، نوسان نرخ بهره و عدم کفایت نقدینگی پدید می آید.

به طور کلی بانکداران با شش نوع ریسک عمده به شرح زیر روبه رو هستند:

۱) ریسک اعتباری

۲) ریسک نقدینگی

۳) ریسک سرمایه

۴) ریسک حقوقی

۵) ریسک عملیاتی و تسویه حسابها

۶) ریسک بازار که شامل:

۶-۱) ریسک نرخ بهره و تورم

۶-۲) ریسک نوسانات نرخ ارز

۶-۳) ریسک نوسانات قیمتها می باشد. (روزی، ص ۱۹۹۹، ۱۷۰).

بانک ها همچون سایر بنگاههای فعال در عرضه کسب و کار نیازمند مطالعه و شناخت ریسک های خود می باشند. بالا بودن ذخایر بانک ها و تسهیلات اعطایی سوخت شده و یا معوق های بانک ها، گویای نبود مدل های مناسب اندازه گیری ریسک اعتباری و سیستم های مدیریت ریسک در شبکه ی بانکی می باشد. تحقیقات قابل توجهی درخصوص تاثیر ریسک نقدینگی یا ریسک اعتباری بر روی پایداری بانک هر دو در مقیاس وسیع و زیاد وجود دارد.

در میان ریسک های مختلف بانکی، مانند ریسک عملیاتی، ریسک نرخ بهره و ریسک های دیگر مانند ریسک امنیتی، به دلیل اهمیت بازپرداخت به موقع تسهیلات بانکی، به خصوص در دوران اقتصادی کنونی، ریسک اعتباری مورد بررسی قرار گرفته است.

ریسک اعتباری عبارت است از اجتماع عدم وصول تسهیلات اعطایی به اشخاص در نتیجه ورشکستگی و تنزل موقعیت مالی و اعتباری شخص دریافت کننده تسهیلات که به لحاظ ماهیت در آن بخش اعطایی تسهیلات مؤسسات مالی، خصوصاً بانک ها، وجود دارد. به عبارت دیگر ریسک اعتباری به این معنی است که باز پرداخت های مشتریان به بانک در قبال تسهیلات دریافتی ممکن است با تأخیر انجام شود و یا حتی اصلاً وصول نشود که این امر به نوبه خود مسائل و مشکلاتی را برای جریان وجه نقد و نیز مدیریت نقدینگی بانک به همراه خواهد آورد.

با توجه به پتانسیل بالقوه اثرات قابل توجه ریسک اعتباری، ارزیابی جامع در خصوص ظرفیت یک بانک در زمینه ارزیابی، مدیریت، کنترل، تقویت و پوشش وام ها، ضمانت نامه ها و سایر ابزارهای اعتباری ضروری به نظر می رسد (حاجیها، ۱۳۹۱، ص ۶۷).

از سوی دیگر ریسک نقدینگی حساسیت بازده ها به نوسانات و تغییرات مداوم نقدشوندگی بازار است. عدم نقدشوندگی زمانی اتفاق می افتد که قیمت سهام درواکنش به حجم معاملات کم، تغییرات زیادی داشته باشد. در حقیقت فقدان نقدشوندگی ممکن است تاثیر منفی بر ارزش سهام بگذارد (مارتینر، ۲۰۰۵، ص ۸۲).

تحقیقات کوریا^۱، هازبروک^۲، اسپي^۳، سابرمنیام^۴، هالک^۵، هابرمن همگی حکایت از آن دارد که نقدشوندگی ماهیتی ریسکی داشته و هم در بازار به عنوان یک کل و هم برای اوراق بهادار

1 - Korea

2 - Hazbrvk

3 - Spee

4 - Sabrmnyam

فردی در حال تغییر و نوسان مانا و پایدار است. به عبارتی پایا بودن نقدشوندگی دلالت بر قابلیت پیش بینی قیمت و نیز بازده دارد. یکی از مهمترین کارکرد های بازار های مالی به ویژه بازار سرمایه افزایش قابلیت نقدشوندگی دارایی های مالی و کاهش صرف ریسک مربوط به نقدشوندگی می باشد. جذابیت سرمایه گذاری در یک سهم به قدرت نقدشوندگی آن سهم بستگی دارد که یکی از ابعاد مهم فرایند تخصیص بهینه منابع نیز به شمار می آید. نقدشوندگی یکی از منابع بزرگ ریسک برای سرمایه گذاران است و می توان گفت که نقدشوندگی بازار در ثبات سیستم های مالی تأثیر به سزایی دارد، زیرا بازارهای نقد می توانند شوک های سیستماتیک را جذب کنند. برای مثال بازار نقد می تواند فشار نوسان های قیمت ناشی از تغییرات ناگهانی در میزان ریسک پذیری سرمایه گذار را کاهش دهد. نقدشوندگی از عدم تعادل در بازار جلوگیری می کند، زیرا توزیع ریسک بهتر انجام می شود (آچارپایو پدرسون، ۲۰۰۵، ص ۳۷۷).

در مقالات متعدد نشان داده شده که، ریسک نقدینگی جزء ریسک های اساسی و مهم است و پیش از این فقط با معیار سطح اختلاف قیمت پیشنهادی خرید و فروش محاسبه می شده است. بسیاری از بحران های اروپا که امروزه شاهد آن هستیم بحران نقدینگی است. ورشکستگی بزرگترین صندوق هجینگ در سال ۱۹۹۸، و شرکت بزرگ مشاوران سرمایه گذاری امرنز در سال ۲۰۰۶، بحران های سال های ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸ که اغلب بانک های جهان را در بر گرفتند و نیز به طبع آنها تغییرات شدید قیمت سهام در بازارهای مالی، همگی به دلیل کمبود نقدینگی بوده، که حتی دارایی بسیار نقدشونده را در معرض ریسک قرار داده و موجب افت قیمت آنها شده است. با وجود اینکه نقدینگی، ریسک نقدینگی قابلیت معامله در بازار یا هزینه های معاملاتی از خصوصیات اصلی طرح های سرمایه گذاری و سازو کار های مالی به شمار می رود. و نیز در صنعت اوراق بهادار، مدیریت پورتهوی و مشاوره های سرمایه

گذاری، اهداف نقدینگی لحاظ می شود، نقش نقدینگی و ریسک نقدینگی در بازارهای سرمایه کمتر در تحقیقات آکادمیک منعکس شده است. (حیدری، ۱۳۹۰، ص ۲۰۸).

در مجموع مساله اصلی این تحقیق پاسخ به این سوال است که ریسک نقدینگی چه تاثیری بر روی سود بانکها دارند؟

مبانی تحقیق:

این پژوهش بر اساس تحقیق کریستین روچ در سال ۲۰۱۳ انجام شده است او به بررسی رابطه بین ریسک نقدینگی و ریسک اعتباری در بانک ها پرداخت. او از یک نمونه واقعی در همه بانک های تجاری ایالات متحده آمریکا در حین سال های ۱۹۹۸ الی ۲۰۱۰ استفاده کرد تا رابطه میان این دو منبع ریسک را در خصوص سطح سازمانی بانک و اینکه چگونه این رابطه بر روی احتمالات بانک های قرار داد (PD) تاثیر می گذارد را مورد ارزیابی قرار دهد. نتایج تحقیق نشان می دهند که هر دو دسته ریسک از نظر اقتصادی هیچ همزمانی متقابل معنی داری یا رابطه تاخیر افتاده زمانی ندارند.

با این وجود، آنها بر احتمالات بانک های قرارداد تاثیر می گذارند. این تاثیر دارای دو قسمت است. در حالیکه هر دو ریسک یا خطر بطور جداگانه PD را افزایش می دهند، تاثیر تعامل به سطح کلی ریسک بانک بستگی دارد و می تواند یا ریسک قرارداد را بدتر کند و یا آن را خفیف نماید. این نتایج بینش های جدید را در خصوص فهم ریسک بانک فراهم می کنند و به عنوان یک زیر بند برای تلاش های تنظیمی اخیر که به بانک ها در تحکیم ریسک مدیریت تبدیل به پول و اعتبار عمل می کنند.

باتاچاریا و همکاران (۲۰۰۸) با بررسی نمونه بزرگی از موسسات بازار بورس نیویورک و نزدیک بین سالهای ۱۹۹۸ تا ۲۰۰۵، پیامد بالقوه کیفیت سود ضعیف که عدم تقارن اطلاعاتی است مورد ارزیابی قرار دادند. معیار کیفیت سود به کار رفته، کیفیت اقلام تعهدی فرانسیس

و همکاران ۲۰۰۵ بود. نتیجه های آنها نشان داد که کیفیت سود ضعیف، ریسک انتخاب نادرست را افزایش میدهد؛ به طوری که در هزینه های معاملاتی و نقدینگی پایین تر در بازارهای مالی ظاهر می شود. پیامد دیگر کیفیت سود ضعیف اثر کردن بر هزینه سرمایه از طریق تاثیرش بر هزینه های معاملاتی می باشد.

هاکین و همکاران (۲۰۰۵) ارتباط بین کیفیت سود و نقدینگی حقوق صاحبان سهام شرکتهای پذیرفته شده در بورس تونس را بررسی کردند. آنها بر اساس یک نمونه ۲۰ تایی از موسسات، از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۵ دریافتند که پس از کنترل اندازه، بازده حقوق صاحبان سهام و نوسان پذیری قیمت، یک ارتباط آماری مهم بین نماینده کیفیت سود و نقدینگی شان وجود دارد؛ نتایج آنها حاکی از آن است که موسسات با کیفیت سود بالاتر، تفاوت قیمت پیشنهادی خرید و فروش کمتری دارند. این نتایج از مدلهای تئوری حمایت می کند که پیش بینی می کنند کیفیت بیشتر اطلاعات مالی و حسابداری، با سطح بالاتر نقدینگی مرتبط است. وست در سال (۲۰۰۰) به بررسی مدلهای کمی که به طور معمول در صنعت اعتباری مورد استفاده قرار می گیرند پرداخت. نتایج حاصله بیانگر این بود که شبکه های عصبی قادر به بهبود دقت امتیاز دهی می باشند. آنان همچنین بیان نمودند که آنالیز رگرسیون خطی جایگزین بسیار خوبی برای شبکه های عصبی است در حالیکه درخت تصمیم و مدل نزدیکترین همسایه و آنالیز ممیزی خطی نتایج نوید بخش و دلگرم کننده ای ایجاد نکرده اند.

استون و همکاران (۱۹۸۷) مسأله مربوط به فعل و انفعالات روزهای ماه و روزهای هفته را شناسایی کردند. آنها به منظور پیش بینی وجه نقد روزانه از یک مدل جمع پذیر استفاده کردند و در مقاله خود به بررسی اثر ساختاری ترکیب های مختلف زمانی (روزهای ماه و روزهای هفته) پرداخته و سپس از ترکیب آنها به عنوان مدل مناسب پیشبینی استفاده کردند.

مرضیه ابراهیمی و همکاران در تحقیقی با عنوان مدیریت ریسک اعتباری در نظام بانکی - رویکرد تحلیل پوششی داده ها و رگرسیون لجستیک و شبکه عصبی به شناسایی عوامل موثر بر ریسک اعتباری و ارائه مدلی جهت پیش بینی ریسک اعتباری و رتبه بندی اعتباری مشتریان حقوقی متقاضی تسهیلات یک بانک تجاری، با استفاده از روش تحلیل پوششی داده ها و رگرسیون لجستیک و شبکه عصبی و مقایسه این سه مدل انجام گرفته است. بدین منظور بررسی های لازم بر روی اطلاعات مالی و غیر مالی با استفاده از یک نمونه ۱۴۶ تایی تصادفی ساده از مشتریان حقوقی متقاضی تسهیلات، صورت گرفت. در این پژوهش، ۲۷ متغیر توضیح دهنده شامل متغیرهای مالی و غیر مالی مورد بررسی قرار گرفت که از بین متغیرهای موجود نهایتاً با استفاده از تکنیک تجزیه و تحلیل عاملی و قضاوت خبرگان (روش دلفی) ۸ متغیر تاثیرگذار بر ریسک اعتباری انتخاب گردید که وارد مدل تحلیل پوششی داده ها شده و امتیازات کارایی شرکت های حقوقی با استفاده از آنها بدست آمد. همچنین متغیرهای انتخابی به عنوان بردار ورودی شبکه عصبی پرسپترون ۳ لایه وارد مدل شد و در نهایت با استفاده از رگرسیون لجستیک نیز اطلاعات مربوطه پردازش گردید. نتایج حاصل از مدل تحلیل پوششی داده ها و شبکه عصبی و رگرسیون لجستیک در برآورد ریسک اعتباری و رتبه بندی اعتباری در مقایسه با نتایج واقعی حاکی از آنست که مدل شبکه عصبی در پیش بینی ریسک اعتباری مشتریان حقوقی و رتبه بندی اعتباری از کارایی بیشتری برخوردار است.

باقری و همکارانش (۱۳۹۰) در تحقیقی با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر ریسک اعتباری اشخاص حقوقی بانک ها (مطالعه موردی شعب بانک ملی ایران، شهر تهران) با استفاده از روش رگرسیون لجستیک یک نمونه تصادفی ۴۵۵ تایی (۳۲۳ مشتری خوش حساب و ۱۳۲ مشتری بدحساب) از شرکتهای حقوقی را که در سال ۱۳۸۷ از بانک ملی ایران شعب شهر تهران تسهیلات اعتباری دریافت نموده اند، بررسی کردند و نتایج نشان می دهد که براساس

شاخص های آماری، این توابع از نظر ضرایب و همچنین قدرت تفکیک کنندگی معنادار بوده و اعتبار بالایی دارند.

عرب مازار و روئین تن در پژوهشی باعنوان " عوامل موثر بر ریسک اعتباری مشتریان بانکی، مطالعه موردی بانک کشاورزی"، اطلاعات کیفی و مالی یک نمونه تصادفی ۲۰۰ تایی از ۱۳۸۳ از شعب بانک کشاورزی استان تهران تسهیلات -شرکت هایی که در سال های ۱۳۷۸ اعتباری دریافت نموده اند را بررسی کرده اند. آنها در پژوهش خود ۳۶ متغیر کیفی و مالی را شناسایی کرده، سپس با استفاده از تحلیل لاجیت در نهایت ۱۷ متغیر که اثر معناداری بر ریسک اعتباری و تفکیک بین دو گروه از مشتریان خوش حساب و بد حساب داشتند، انتخاب و مدل نهایی را به وسیله آن ها برازش کرده اند. نتایج آنها نشان می دهد مدل لاجیت در برآورد عوامل موثر بر ریسک اعتباری از توان بالایی برخوردار است.

-روش پژوهش

این تحقیق از نظر هدف، پژوهشی کاربردی محسوب می شود. زیرا تلاش می شود که در پایان پژوهش راهکارهایی در راستای موضوع مورد بررسی و نتایج بدست آمده برای جامعه آماری مورد بررسی ارائه گردد. از سوی دیگر با توجه به این مطلب که در این پژوهش به بررسی تاثیر ریسک نقدینگی و ریسک اعتباری بر پایداری سود در بانکها (مطالعه موردی: بانک ملی ایران) پرداخته خواهد شد این پژوهش را می توان در دسته تحقیق های علی قرار داد.

- فرضیه پژوهش

بانکهایی که دارای ریسک نقدینگی بالاتری هستند با فرض ثابت بودن شرایط، دارای پایداری سود بالاتری هستند.

- قلمرو پژوهش

قلمرو موضوعی این تحقیق تاثیر ریسک نقدینگی و ریسک اعتباری بر پایداری سود در بانکها (مطالعه موردی: بانک ملی ایران) می باشد.

-متغیرهای مورد مطالعه:

متغیر ریسک نقدینگی LR

با تفریق حجم همه سرمایه هایی محاسبه می شود که هر بانک می تواند به سرعت و با هزینه کم در تبدیل به نقدینگی پوشش دهد از حجم دیون پرداختی که می تواند از بانک در خصوص اعلانی کوتاه پس گرفته شود، بدست می آید.

پایداری سود

$$EARN_t = \alpha_0 + \alpha_1 EARN_{t-1} + \epsilon_t$$

EARN = سود خالص قبل از اقلام غیر مترقبه

ϵ_t = نشان دهنده خطای برآوردی ناشی از پردازش مدل رگرسیونی

α_1 = درجه پایداری سود در دوره تحقیق است. مقادیر نزدیک به یک یا بیشتر بیانگر پایداری

بالا سود است و مقادیر نزدیک به صفر نشان دهنده ناپایداری سود است

یافته های پژوهش

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول (۴-۱) آورده شده است. کمیت‌های آمار توصیفی شامل حداقل، حداکثر، میانه، میانگین و انحراف معیار است. با در نظر گرفتن معیارهای اشاره شده در فصل سوم، راجع به انتخاب جامعه و نمونه در کل از بانک ملی در طی سالهای ۱۳۸۴-۱۳۹۰ در این تحقیق استفاده شد

جدول آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

نام متغیر	حداقل	حداکثر	میانگین	میانه	انحراف معیار
ریسک نقدینگی (LR)	۱۲۵۵۷۵۷۵	۴۷۸۳۷۱۷۸	۳۹۶۵۹۹۵۹	۴۳۹۲۳۲۵۰	۱۱۱۱۹۲۶۴
کیفیت سود (QP)	۱۲۹۳۸۸۸	۵۴۴۰۶۰۷	۳۸۱۸۲۶۸	۳۸۳۹۹۸۱	۱۱۰۱۷۰۲

همان گونه که در جدول بالا مشاهده می شود انحراف معیار ریسک نقدینگی ۱۱۱۱۹۲۶۴ و میانگین ۳۹۶۵۹۹۵۹ و حداقل ریسک نقدینگی ۱۲۵۵۷۵۴۵ و حداکثر آن ۴۷۸۳۷۱۷۸ میباشد. این درحالیست که حداقل کیفیت سود ۱۲۹۳۸۸۸ و حداکثر آن ۵۴۴۰۶۰۷ و میانگین کیفیت سود ۳۸۱۸۲۶۸ و میانه آن ۳۸۳۹۹۸۱ و انحراف معیار آن ۱۱۰۱۷۰۲ میباشد.

-مانایی متغیرها

متغیرها	آماره	احتمال
کیفیت سود (QP)	۴,۵۵۳۹۹	۰,۰۷۶۷
ریسک نقدینگی (LR)	۳۵,۷۱۰۰۵	۰,۰۰۰۹۸۵

نتایج مانایی متغیرها در آزمون دیکی فولر در جدول بالا آمده است که نشان میدهد ضریب بدست آمده برای متغیر LR برابر ۰,۰۰۱ میباشد و برای کیفیت سود QP برابر ۰,۰۷ میباشد در نتیجه با توجه به اینکه قدر مطلق آنها از یک کوچکتر میباشد. در نتیجه متغیرها مانا میباشند.

-بررسی فرض کلاسیکها

با بررسی مدل‌های رگرسیون به سهولت مشاهده می‌شود که هر گونه پیشرفت در تحلیلهای رگرسیونی متوقف به شناخت بیشتر از جمله اخلاص مدل است. آزمون فرضیه های تحقیق با استفاده از مدل های رگرسیونی که در فصل سوم ارائه شده انجام می گیرد. در این تحقیق از مدل ناهمسانی واریانس-خود همبستگی-نرمال بودن جهت تایید فرضیه های تحقیق استفاده میگردد.

-ناهمسانی واریانس

آزمون	آماره	احتمال
F-statistic	0.22256	۰,۸۰۶۸
Obs*R-squared	0.621571	۰,۷۳۲۹

سطح خطاه درصد

برای بررسی وجود ناهمسانی واریانس جملات اخلاص آزمون وایت در تحقیق انجام شده است. نتایج آزمون ناهمسانی واریانس وایت به شرح زیر است.

با توجه به جدول بالا آماره F آزمون در سطح ۵ درصد معنادار نیست. بنابراین فرض همسانی واریانس تایید شده و ناهمسانی واریانس جملات اخلاص رد میشود.

خود همبستگی

جدول: نتایج تخمین مدل رگرسیونی

متغیر	ضریب	انحراف معیار	آماره t	سطح معنی داری
Constant	4177246	3479982	1.200364	0.2838
LR	-0.097444	0.044767	-0.2176677	0.0815
F-statistic	Adjusted R-squared	3.280475	0.394513	
Prob(F-statistic)	Durbin-Watson	0.123010	2.485376	

براساس نتایج بدست آمده از تحلیل این مدل سطح معناداری آماره Durbin-Watson برابر ۲,۴۸۵۳۷۶ میباشد که در نتیجه خود همبستگی وجود ندارد. ضریب رگرسیون LR در این مدل منفی است. بنابر این بین ریسک نقدینگی و کمیت سود رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

- محدودیت های تحقیق

در کار پژوهش نیز مثل هر کار دیگری احتمال وجود عوامل مخل و مزاحم وجود دارد که مانع از جریان عادی امور شده و نتایج تحقیق را تحت تأثیر قرار می دهد. بدی هی است که تأثیر این عوامل در برخی از موارد موجب کم رنگ شدن نتایج تحقیق و در بعضی از موارد موجب شدت هر چه بیشتر آن ها می گردد. در هر دو صورت، کنترل

تأثیر این عوامل ب ه عنوان کنترل عوامل ناخواست ه حائز اهمیت زیادی است. عمده ترین محدودیت های تحقیق حاضر ک ه می تواند تعمیم پذیری نتایج حاصل از تحقیق را احتمالاً تحت تأثیر قرار دهند عبارت اند از:

۱- دوره ی پژوهش، دوره ی هفت سال ه از ابتدای سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۰ می باشد. از اینجاک ه در این پژوهش هدف بررسی تأثیر ریسک نقدینگی بر کیفیت سود می باشد اما متأسفانه به علت گستردگی اطلاعات و عدم همکاری بعضی شعب در دسترسی به اطلاعات فقط توانسته شد که اطلاعات مالی تا انتها سال ۱۳۹۰ جمع آوری شود.

۲- اثرات ناشی از تفاوت در روش های حسابداری در اندازه گیری و گزارش رویداد های مالی ممکن است بر نتایج تأثیر بگذارد ک ه تعدیلی از این بابت ب ه دلیل عدم دسترسی ب ه اطلاعات صورت نگرفت ه است.

۳- وجود برخی شرایط نظیر حوادث غیرمترقب ه و شرایط سیاسی ک ه بر شرکت ها در (حالت خرد) و بر کشور در (حالت کلان) مؤثر هستند، در تحقیق حاضر در نظر گرفت ه نشده اند. لذا در تعمیم نتایج تحقیق باید احتیاط کرد.

۴- کارا نبودن بازار سرمای ه ایران، ب ه عنوان یک عامل مداخل ه گری می تواند نتایج پژوهش را تحت تأثیر قرار دهد. ک ه کنترل آن توسط محقق امکان پذیر نیست. این موضوع یکی از تنگنای موجود در اجرای تحقیقات متکی ب ه بازار سرمای ه ازجمله تحقیق حاضر است.

- پیشنهادات تحقیق

از انجام مراحل یک تحقیق علمی، اگر تحقیق از یک روند سیستماتیک و پژوهشگران ه صورت گرفت ه باشد، محقق محققا می تواند نظراتی را هم در مورد یافت ه ها و نتایج تحقیق و هم راه کارها و پیشن هادهایی را ب ه منظور ب ه بود و بسط پژوهش های آتی بیان کند. بدین سبب در ادام ه پیشن هادهایی مطابق با نتایج تحقیق و همچنین برای پژوهش های آتی ارای ه می شود .

پیشن هادهایی مبتنی بر یافت ه های فرضیه تحقیق

با توجه به نتایج بدست آمده به بانکها و موسسات مالی توصیه می شود که از ریسک نقدینگی برای افزایش پایداری سود موسسات خود استفاده نکنند زیرا با وجود اینکه رابطه بین متغیر مستقل و وابسته جود دارد اما این رابطه معکوس می باشد و ریسک نقدینگی بالاتر باعث کاهش پایداری سود می شود.

- پیشنهاد برای تحقیقات آتی

۱- بررسی رابطه بین ریسک نقدینگی و کیفیت سود(از طریق پیش بینی سود و کیفیت ارقام تعهدی).

فرضیه: بین ریسک نقدینگی کیفیت سود از طریق پیش بینی سود ارتباط معناداری وجود دارد.

۲- بررسی رابطه بین مدیریت ریسک بر تغییرات کیفیت سود

فرضیه: بین مدیریت ریسک و تغییرات کیفیت سود رابطه معناداری جود دارد.

۳- بررسی ریسک اعتباری و ریسک نقدینگی بر رشد بانک ها.

فرضیه: ریسک اعتباری نسبت به ریسک نقدینگی تاثیر بیشتری بر رشد شرکتها دارد.

۴- بررسی تغییرات سود آوری بانک ملی در شرایط تورمی.

فرضیه: سود آوری بانک ملی در شرایط تورمی متفاوت است.

منابع

- جونز پی چارلز. (۱۳۸۶)، "مدیریت سرمایه گذاری. ترجمه و اقتباس دکتر رضا تهرانی و عسگر نوربخش. چاپ سوم. تهران. انتشارات نگاه دانش.
- دکتر جعفر حاجی بزرگی، محمد جواد آخوندیان (۱۳۹۰)، "بررسی ایستایی ریسک سیستماتیک پرتفوی سرمایه گذاری در بورس اوراق بهادار تهران"، مجله مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار، شماره ششم، صفحه ۲۱۵ تا ۲۴۴.
- راعی رضا، تلنگی احمد. (۱۳۸۷) مدیریت سرمایه گذاری پیشرفته. چاپ دوم. تهران. انتشارات سمت.
- شارپ ویلیام و دیگران. (۱۳۸۷)، اصول و مبانی سرمایه گذاری و بورس اوراق بهادار تهران. ترجمه علی جعفری. چاپ اول. تهران. انتشارات کیومرث.
- خوری و، ترجمه مهناز بهرامی، ۱۳۸۱، "ریسکهای بانکی از مقررات تا عملکرد"، مجموعه مقالات سیزدهمین همایش بانکداری اسلامی.
- شایان آرنی، ش، ۱۳۸۰، "مدیریت ریسک و بانکداری اسلامی غیردولتی"، مجموعه مقالات دوازدهمین همایش بانکداری اسلامی.
- حامد تاجمیر ریاحی ۱۳۹۱ "بررسی رابطه شاخصهای حسابداری مدیریت ریسک و بازده سهام در بانکها" فصلنامه دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت سال اول / شماره اول / صفحه ۷۳ تا ۸۳.
- علی سعیدی ۱ / مریم شعبانی مطلق ۱۳۸۹ "ریسک نقدینگی در صنعت بانکداری با استفاده از شاخص لانداي امری" ۱۲۹ - ۹۰ / فصلنامه بورس اوراق بهادار شماره ۱۲ سال سوم، صفحه ۱۲۹ تا ۱۴۹.
- حسینی، ر، ۱۳۸۳، "فرایند مدیریت ریسک در بانک کشاورزی" طرح تحقیقاتی در اداره کل مدیریت ریسک بانک کشاورزی. همتی عبدالناصر، محبی نژاد شادی "ارزیابی تاثیر متغیرهای کلان اقتصادی بر ریسک اعتباری بانک ها" پژوهشنامه اقتصادی، زمستان ۱۳۸۸، شماره ۶، صفحه ۳۳ تا ۵۹.
- خواجهی، ش، باقری، ا، منفرد مهارلویی، م، (۱۳۹۰)، "بررسی کارایی شاخصهای سنتی و نوین نقدینگی در پیش بینی هموارسازی سود شرکتها" مجله دانش حسابداری، سال دوم، شماره ۴، صفحات ۱۰۵-۱۲۴.
- احمدپور، ا، راسخی، س، (۱۳۹۲)، "تاثیر کیفیت اطلاعات بر ریسک نقدینگی"، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، سال دوم، شماره پنجم، صفحه ۸۵-۹۲.
- سعیدی، ع، شعبانی مطلق، م، (۱۳۹۰)، "ریسک نقدینگی در صنعت بانکداری با استفاده از شاخص لانداي امری"، فصلنامه بورس اوراق بهادار، شماره ۱۲، سال سوم، صفحه ۱۲۹-۱۴۹.
- مهدوی، غ، قربانی، ا، (۱۳۹۱)، "بررسی مقایسه ای نقش شاخ صهای نوین و سنتی نقدینگی در ارزیابی عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، مجله پژوهش های حسابداری مالی، سال ۴، شماره ۱، شماره پیاپی (۱۱)، صفحه ۶۷ - ۸۸.
- حاجی بزرگی، ج، آخوندیان، م، (۱۳۹۰)، "بررسی ایستایی ریسک سیستماتیک پرتفوی سرمایه گذاری در بورس اوراق بهادار تهران"، مجله مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار، شماره ششم، صفحه ۲۱۵ تا ۲۴۴.
- یعقوب نژاد، ا، ذبیحی، ع، (۱۳۹۰). "بررسی رابطه بین کیفیت افشا و نقدشوندگی سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". مجله دانش مالی تحلیل اوراق بهادار. شماره ۱۰ صص ۲۱۷-۲۳۵.
- رحمانی، تیمور (۱۳۸۰)، «اقتصاد کلان»، جلد دوم، انتشارات برادران، چاپ هفتم.

بیدختی، ع، فرجی، ف، (۱۳۹۰)، "بررسی مقایسه ای بین شاخص های سنتی نقدینگی و شاخص های نوین نقدینگی در بورس اوراق بهادار تهران - صنعت خودرو" دانش مالی تحلیل اوراق بهادار (مطالعات مالی)، دوره ۴، شماره ۱۱، از صفحه ۵۵ تا صفحه ۷۹.

حیدری، ع، فلاح شمس، م، هاشمی، ن، (۱۳۹۰)، "بررسی رابطه بین ریسک نقدشوندگی و قیمت در بورس اوراق بهادار تهران" مجله مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار، شماره نهم، زمستان، صفحه ۲۰۷ تا ۲۲۷.

جلالی نائینی، ا، ر، (۱۳۸۵)، "بررسی نقش اهمیت نظارت بر مبتنی بر ریسک در نظام بانکی و مقایسه آن با نظارت تطبیقی"، مجموعه مقالات هفدهمین همایش بانکداری اسلامی.

ظریف فرد، ا، (۱۳۷۸)، "شناسایی و تحلیل عوامل مرتبط با ارزیابی کیفیت سود بنگاه های اقتصادی ایران"، رساله دکتری، دانشگاه تهران.

کردستانی، غ، مجدی، ضیاءالدین، (۱۳۸۶)، "بررسی ارتباط بین ویژگی های کیفی سود و هزینه سرمایه

"بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۸، ص ۱۰۴-۸۵"

Merton, R.C. (1989), "On the application of the continuous – time theory of finance to financial intermediation and insurance Geneva Papers on Risk and Insurance Theory, Vol. 14 No. 52, pp. 225-61.

Saunders, A. and Cornett, M.M. (2006) Financial Institutions Management: A Risk Management Approach, McGraw-Hill, New York, NY.

. Harker, P.T. and Satvros, A.Z. (1998) What drives the performance of financial institutions?", working paper, The Wharton School, University of Pennsylvania, Philadelphia, PA, June.

Pagano, M.S. (2001), "How theories of financial intermediation and corporate riskmanagement influence bank risk-taking behavior", Financial Markets, Institutions and Instruments, Vol. 10 No. 5, pp. 277-323.

Ali, F. and Luft, C. (2002), "Corporate risk management: costs and benefits", Global Finance Journal, Vol. 13 No. 1, pp. 29-38.

Baele, L., Vander Vennet, R. and Van Landschoot, A. (2007), "Does the stock market value bank diversification?", Journal of Banking & Finance, Vol. 31 No. 7, pp. ۱۹۹۹-۲۰۲۳.

9.Nikolaou, Kleopatra, (2009), "Liquidity (risk) concepts definitions and interactions," European central bank working paper series No1008.

10.Loebnitz, K. Market Liquidity Risk: Elusive no more Defining and quantifying market liquidity risk. University of Twente. December 2006.

- Persaud, A. D. (2003), Introduction. In A. D. Persaud (Ed.), *Liquidity Black Holes*.
12. Agarwal, P. (2009). "Institutional ownership, liquidity and liquidity risk", Graduate School, Cornell University, August.
- Glantz, Morton , (2003) , "Managing Bank Risk", Academic Press , pp.590-606.
- 13- Yang Lui , (2001),"New Issues In Credit Scoring Applications GeorgeAugust", University Gottingen, Institute For Wirtschafts , informatics, pp.12-35.
- 14- Lyn C. Thomas ,(2000), " A survey of credit and behavioral scoring: forecasting financial risk of lending to consumers", *International Journal of Forecasting* 149, pp.149-1 72.
- 15-Cheng-lung Huang , Mu-Chen Chen , Chief-Jen Wang , (2007) , " Credit scoring with a data mining approach based on support vector machines", *Expert Systems with Applications* 33 , pp, 847–856.
- 1) 16- Metaxiotis.K, Parras.J, (2004) , "**The Contribution of Neural Networks and Genetic Algorithms to Business Decision Support**", *Management Decision*,Vol.42,No.2, pp.229-242.
- 17-Hassan Sabzevari, Mehdi Soleymani, Eagan Noorbakhsh, (2007)," A comparison between statistical and Data Mining methods for credit scoring in case of limited available data", *Credit Research Center Conference*, UK,pp.3-6.
- 18-Feldman, Ron , (1997) , "Banks and a Big Change in Technology Called Credit Scoring", *The Region*, Federal Reserve Bank of Minneapopolis, pp.19-25.
- Rose , Peter S. , (1999),"**Commercial Bank Management**" , 4th Edition: McGraw- Hill , pp.16-22.
- Adalid, Ramon & Detken Carsten (2007), "**Liquidity Shocks and Asset Price Boom/Boost Cycles**", *Working Paper Series*, No. 732,216-237.
- Acharya, V, & Pedersen, L.H. (2005)" **Asset pricing with liquidity risk**"T *Journal of Financial Economics*,NO 77, pp375–410.
- Martinez, A., Miguel, Nieto, Belen, (2005), "**asset pricing and liquidity risk: A empirical investigation of the Spanish stock market**". *International Review of Economics and Finance* 14, PP81–10.
- Hasbrouck, J., Seppi, D.J., (2001), "**Common factors in prices, order flows and liquidity**". *Journal of Financial Economics* 59, 383–411.
- Shulman, J. and R. Cox ,(1985), "**An Integrative Approach to Working Capital Management**." *Journal Cash Management*. November/ December, pp. 64-67.
- Kumar, J. ,(2004), "**Agency Theory and Firm Value in India**"
".http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=501802. [Online] [4 March 2008].

Pastor, L., Stambaugh, R., (2003). "**Liquidity risk and expected stock returns**". Journal of Political Economy 111, 642–685.

Ujjal K. Chatterjee ,(2015)," **Bank Liquidity Creation and Asset Market Liquidity**"Journal of Financial Stability, <http://dx.doi.org/doi:10.1016/j.jfs.2015.03.006>,PP 1-54.

Freixas, X, Martin, A., Skeie, D.,(2011), "**Bank Liquidity, Interbank Markets and Monetary Policy**".The Review of Financial Studies24 (8), 2656-2692.

Johnson, T., 2008, " **Liquidity, and Liquidity Risk, Journal of Financial Economics** ,"Volume ,87(2): 388-417.

Archive of SID